

καὶ ἡ κόμμωσις αὐτοῦ. Μόλις ἐκάθητο τὸ μάκτρον ἔχων περὶ τὸν λαιμόν, ἐβυθίζετο εἰς βαθεῖαν ὄνειροπόλησιν, λησμονῶν τὰ πάντα. Ἄνηγεύετο τότε χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν, μετέβαιεν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους εἰς τὸ ἄλλο, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς δωματίου εἰς τὸ ἕτερον, ἐν ᾧ ὁ δυστυχὴς κουρεὺς ἀμυχανῶν ἔτρεχε κατόπιν του τὸ κτένιον καὶ τὸ ξυράφιον κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ. Ἐν τῇ τραπέζῃ πολλάκις ἠναγκάζοντο οἱ περὶ αὐτὸν νὰ τὸν ἀνακαλῶσιν εἰς τὴν πραγματικότητα, διότι συνεχεῖς ἦσαν αἱ ἀφαιρέσεις αὐτοῦ, ἅμα δὲ κατελάμβανεν αὐτὸν πάλιν ἡ μουσικὴ, ἔχανε πᾶν ἄλλο συνκίσθημα. Συνέστρεφε τότε ἄκραν τινὰ χειρομάκτρον, ἔθετεν αὐτὴν μηχανικῶς ὑπὸ τὴν ῥίνα καὶ ἔκκαμνε χονδροειδεστάτους μορφασμούς. Ἄλλ' ἐν τοῖς ταξειδίαις ἰδίως ἡ φαντασία του ἐξήπτετο εὐχερῶς. Ἡ θεὰ τῶν τοπειῶν, ἡ κινήσις τῆς ἀμάξης οἰστρηλάτου αὐτὸν ἀπαύστως. Τότε ἐφωτίζετο ἡ φυσιογνωμία του, ὑπέμελλεν ὥρας ὀλοκλήρους, καὶ ὡς ἐξήρχετο τῆς θεωρίας αὐτοῦ ἐξέφραζε τὴν λύπην ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ διατυπώσῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου τὸ ἔργον ὅπερ εἶχε μελοποιήσει.»

Τοιαύτη ἦτο ἡ περὶ τὸ ἐργάζεσθαι εὐχέρεια τοῦ Μότσαρτ ὥστε ἠδύνατο νὰ μελοποιῇ χωρὶς νὰ παρενοχλῆται διόλου ὑπὸ τοῦ θορύβου, ὃν ἔκκαμνον οἱ φίλοι του γελῶντες καὶ ἄδοντες ἐτι πλησίον του.

Ὁμοίαν, λέγουσιν, εὐχέρειαν κέκτηται καὶ ὁ Βέρδη. Πολλοὶ εἶδον αὐτὸν μελοποιοῦντα ἐν αἰθούσαις, ἐν μέσῳ ζωηρῶν συνδιαλέξεων, χωρὶς νὰ φανῇ οὐδόλως ταραττόμενος ὑπὸ τῆς ἀκατασχέτου περὶ αὐτὸν φλυαρίας.

Καλλιτεχνικαὶ τινες φύσεις ἄλλως τε δὲν δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν ἐν τῇ σιγῇ· ἔχουσιν ἀνάγκην θορύβου· ἐκεῖ μόνον ἀπομονοῦνται· ἡ μναζία πιέζει αὐτούς.

Ἐν τούτοις ὅτε διατυπῶσιν ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν ἰδέαν αὐτῶν, αὐτὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχει ὀριμαίνει πρότερον, ἐν ἀνέσει ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ των. Ὁ τοκετὸς εἶνε τάχως ἄλλ' ἢ κυσφορία διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν. Πάντες οἱ μελοποιοὶ δὲν ἔχουσι τὴν ἀπαράμιλλον εὐχέρειαν τοῦ Δονιζέτη, ὅστις ἐποίει τὰ μέλη αὐτοῦ ἐξ ὑπογίου, ἐφ' ᾧ οἱ ἀντίπαλοι αὐτοῦ τὸν ἔσκωπτον παρομοιάζοντες αὐτὸν πρὸς ἀντλίαν ἀενάως ὑδροροῦσαν.

Ἡ μεγάλη εὐχέρεια ἄγει εἰς τὸ κοινὸν καὶ τετριμμένον ἐν τῇ τέχνῃ. Ἄλλ' οἱ καλλιτέχναι οἷτινες ὡς ὁ Βετχόβεν μοχθοῦσιν, ἀνεγείρουσιν οἰκοδομήματα ἀψηφούντα τὸν χρόνον. Διὰ τοῦτο ὁ Βετχόβεν ἐγήρασεν ὀλιγώτερον τοῦ Ὁμπέρ· εἰ καὶ προγενέστερος αὐτοῦ.

Κ*

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ ΣΤΑΝΛΕΪ ΚΑΙ ΒΡΑΤΣΑ

ΕΝ ΑΦΡΙΚῃ

Ἐκ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος συγγράμματος τοῦ Στάνλεϋ Πέντε *ἔτη ἐν Κόγκω*, ἐρανιζόμεθα τὸ ἐπόμενον ἐπεισόδιον, ἐν ᾧ ὁ Στάνλεϋ διηγεῖται τὴν μετὰ τοῦ Βράτσα συνάντησίν του. Τότε τὸ πρῶτον εὐρέθησαν ἀπέναντι ἀλλήλων οἱ δύο ἀτρόμητοι ἐξερευνηταὶ τῆς Ἀφρικῆς. Τὸ σύγγραμμα τοῦ Στάνλεϋ εἶνε ἐν εἴδει ἡμερολογίου, καὶ ἡ ἀφήγησις πάντων τῶν γεγονότων γίνεται κατὰ πρῶτον πρόσωπον.

«Ἐπανελθὼν εἰς τὰς σκηνὰς περὶ τὴν δεκάτην ὥραν, βλέπω αἴφνης τὸν νέον Λουτετέ-Κούναν, ἐκ Νσάνδας, ὀρομαίως τρέχοντα ὡσεὶ λίαν ἐνδιαφερόυστάν τινα πληροφορίαν εἶχε νὰ μοὶ ἀνακοινώσῃ. Ὁ νεαρὸς οὗτος μαῦρος πλησιάζει ἐν ὁρμῇ καὶ τείνει πρὸς ἐμὲ χαρτίον ἐφ' οὗ εἶνε διὰ μολυβδίδος κεχαραγμένον τὸ ὄνομα τοῦτο: Ὁ κόμης Σαβορδιὰν δὲ Βράτσα.

Εἶμαι συγγνωστὸς ὅτι δὲν ἠδυνήθην κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ κατανοήσω τὴν ἀξίαν τοῦ περιηγητοῦ τούτου. Ὅτε ἀπῆλθον ἐξ Ἀφρικῆς τῷ 1874 οὐδόλως εἶχον ἀκούσει τι περὶ αὐτοῦ, τῷ δὲ 1878 κατὰ τὴν ἐν Εὐρώπῃ διαμονήν μου, παρεμπιπτόντως πως ἔμαθον τὰς ἐξερευνήσεις τὰς ὁποίας εἶχεν ἐκτελέσει μετὰ τῶν Κομπιέν, Μάρς, καὶ Βαλλαί, ἐν Ὁγγουέ.

Ἐστράφην πρὸς τὸν Λουτετέ-Κούναν καὶ τὸν ἠρώτησα περὶ τῆς συναντήσεώς του μετὰ τοῦ Κ. Βράτσα. Ὁ Λουτετέ ἀρχίζει τότε νὰ μοὶ διηγῆται ἐν σπουδῇ τὴν ἐκπληξιν ἣν ἠθθάνη ἐπὶ τῇ θεᾷ ἐνὸς ὑψηλοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον Νδάμβι-Μβόγκο.

— Εἶνε Φραντσέζε, ὅπως λέγει, προσεῖπεν ὁ Λουτετέ. Ἐπυροβόλει εἰς τὰ δένδρα μὲ ἐν τουφέκιον τὸ ὁποῖον ἔρριπτε γρήγορα πολλὰς βολὰς. Εἶπέ μου, αὐθέντα, διατί οἱ λευκοὶ πυροβολοῦν κατὰ τῶν δένδρων; διὰ νὰ σκοτώσουν τὰ κακὰ πνεύματα ὅπου εἶνε μέσα;

— Ἴσως παιδί μου. Ἀλλὰ δὲν ἔχεις τίποτε ἄλλο νὰ μοῦ εἴπῃς;

— Ναί Ὅταν ὁ λευκὸς ἔμαθε ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος τῆς συνοδείας σου, μοῦ ἔδωκε αὐτὸ τὸ χαρτί καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ σοῦ τὸ φέρω.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐράνη ὁ γάλλος ἐξερευνητής. Φορεῖ εἶδος περικεφαλαίας, κυανῆς στολὴν ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ μελανὰ περισφόρια, συνοδεύεται δὲ ὑπὸ δεκαπέντε ἀνδρῶν τῶν πλείστων ναυτῶν ἐκ Γαβῶνος, καὶ ὀπλισμένων διὰ караβινῶν Ουίντσεστερ.

Ὁ Κ. Βράτσα εἶνε ὑψηλὸς ἀνὴρ, ἔχει ἡλιόκακην τὴν μορφήν καὶ φαίνεται ἀπηυδῆκῶς ἐκ τῆς κοπώσεως. Τὸν προσκλιῶ νὰ εἰσέλθῃ ὑπὸ τὴν σκηνήν καὶ συγγευματίστη μαζί μου.

Γαλλιστί ἐκφράζομαι μετὰ μεγάλης δυσκολίας, τὰ δὲ ἀγγλικά του Κ. Βράτσα δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἀρίστων. Ἐντούτοις κατορθόνομεν νὰ συνεννοηθῶμεν ἀμοιβαίως· ὁ ξένος μου ὀμιλεῖ ἀφειδῶς περὶ τῶν περιηγήσεών του, τῆς ἐν Βρυξέλλαις διαμονῆς του, τῶν συνεντεύξεών του μετὰ τοῦ προέδρου τοῦ συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς Ἀφρικανικῆς Ἐταιρίας περὶ τοῦ Κόγκου, καὶ τῆς ὠφελείας ἣν ἠδύνατο νὰ κερπώθῃ ἡ Γαλλία καὶ ὁ πολιτισμὸς.

Μανθάνω ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ὅτι ἡ πρώτη ἀποστολὴ εἰς Ὀγγουὲ διήρκεσε τρία καὶ ἡμισυ ἔτη, ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσχωρήσῃ ἐνδότερον τῶν 500 χιλιομέτρων· καὶ ὅτι τέλος τὰ ἐν τῇ περιστάσει ταῦτα συμβάντα ἔπεισαν αὐτὸν ἀμετακλήτως ὅπως περιηγήται ἄνευ ἐταίρου, ὅπως μὴ παρακωλύωνται τὰ σχέδια αὐτοῦ διὰ τῆς ἀτολμίας καὶ τῆς ἐλλείψεως ἀποράσεως συνοδῶν, εἰς οὓς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἦτο ἠναγκασμένοι νὰ ὑποκύβῃ.

Ἐν τῇ πρώτῃ ἐκείνη περιηγήσει ὁ Κ. Βράτσα ἐδαπάνησε πολλὰ χρήματα καὶ ἀπώλεσε τι πολλῶ πολυτιμότερον· καιρὸν. Ἡ χώρα, ἣν εἶχε διαδράμει ἦτο νέα, τουτέστι ἄγνωστος. Οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ἰθαγενεῖς ἦσαν ἄγριοι, καὶ φιλόποτοι πρὸς τοὺς λευκοὺς, σφόδρα ἰδιότροποι, ἦκιστα πιστοὶ εἰς τὰς ὑποσχέσεις αὐτῶν καὶ τὰς συμφωνίας, κυμαινόμενοι μετὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ προμηθευθῶσι τὰ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν κομισθέντα ἐμπορεύματα καὶ τοῦ δεσποδαίμονος, τοῦ ἀλογίστου φόβου ὃν ἐνέπνεεν αὐτοῖς πᾶν τὸ καινοφανές.

Ὁ Κ. Βράτσα ὀδύνηρὰν ὑπέστη τῶν ἐλπίδων του διὰψευσιν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν προὔχρησε μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἀλίμα καὶ ἐκωλύθη νὰ ἐξερευνησῇ τὸν ρόον αὐτοῦ ὑπὸ τῆς παλιμβουλίας τινῶν τῶν συνοδοιπόρων του καὶ τῶν ἐχθρικών διαθέσεων τῶν ἰθαγενῶν. Τότε ἀπεφάσισε καθ' ἑαυτὸν νὰ ἐπανακάμψῃ ἡμέραν τινὰ ὅπως συμπληρώτῃ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ. Ἐντούτοις, κατὰ τὴν εἰς Εὐρώπην ἐπάνοδόν του, τῷ 1878 ἔμαθεν ὅτι εἶχον ἐξερευνησῇ τὴν Λοκαλάβαν καὶ τὸν Κόγκον καὶ ἐνόησε τότε ὅτι ὁ Ἀλίμας εἶνε παραποτάμιον τοῦ Κόγκου. Εἶχεν ἐπιστρέψῃ εἰς Εὐρώπην νοσῶν καὶ σφόδρα ἐξηνητλημένος. Ἀλλ' ἀναρρώσας μετὰ μακρῶν ἐστράτη αὔθις τὴν πρὸς τὴν Ἀφρικὴν, κάλλιστα κατὰ πάντα ἐφωδιασμένος καὶ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1880 ἀνήλθε πάλιν τὸ Ὀγγουέ. Οἱ ἀγῶνες οὓς εἶχε καταβάλει κατὰ τὴν πρώτῃν αὐτοῦ περιήγησιν ὅπως ἐξημερώσῃ τοὺς ἰθαγενεῖς ἀπέφερον ἤδη τοὺς καρπούς των· πᾶσαι αἱ φυλαὶ ἔπεμπον αὐτῷ βοηθούς, οἱ ἀρχηγοὶ προσήρχοντο αὐτῷ ἐπίκουροι, ἐν τέλει δὲ ἠδυνήθη ν' ἀνέλθῃ μέχρι τῆς Στάνλευπόλεως. Ἰδρύσας σταθμὸν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ προὔχρησε μέχρι πενήκοντα χιλιομέτρων πρὸς τὴν μεσημβρινὴν ὄχθην τοῦ Κόγκου, μετὰ δεκατριήμερον δὲ πορείαν παραλλήλως πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ποταμοῦ εἰσέδου εἰς τὸ χωρίον Νδάμβι-Μθόνγκο, ὅπου ἐπληροφόρηθη περὶ τῆς ἐγγύς ἐκεῖ παρουσίας μου.

Ὁ Κ. Βράτσα ἀναπαυθεὶς ἐπὶ δύο ὥρας ἐν τῇ σκηνῇ μου διηυθύνθη πρὸς τὸ Βιβῆ, μετὰ τινων τῶν ἰθαγενῶν ἀχθοφόρων μου ἐπιφορτισθέντων νὰ μετακομίσουν τὴν ἐλαφρὰν αὐτοῦ σκευήν. Ἐσταμάτησεν ἐπὶ μικρὸν ἐν Βιβῆ, εἶτα ἐπεβιβάσθη ἐνός τῶν ἀτμοπλοίων μας καὶ μετέβη εἰς Βανάνα, ὅθεν δι' ἄλλου ἀτμοπλοίου διηυθύνθη εἰς Γκαθῶνα.

Κατὰ τὴν ἐν τῇ σκηνῇ μου διατριβὴν αὐτοῦ ὁ Κ. Βράτσα, παρατηρήσας τὸ πελώριον καὶ ὀγκῶδες ὄρος Μγόμα μοὶ εἶπε:

— Θὰ σὰς χρειασθῶν ἐξ ἡμῶν διὰ νὰ διέλθετε μετὰ τὰς ἀμάξας σας αὐτὸ τὸ βουνόν. Οἱ ἄνθρωποι σας εἶνε ὀλίγιστοι διὰ αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα. Ἐπρεπε νὰ ἦσαν τοῦλάχιστον πεντακόσιοι ἄνδρες.

Ἡ σκέψις ἐκείνη ἦτο ὀρθοτάτη, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο ὅλως ἀδύνατον νὰ λάθωμεν ἐπικουρίας, οἱ δὲ ἄνθρωποι δὲν κατασκευάζονται κατὰ παραγγελίαν, εἰς οὐδὲν θὰ ὠφέλει τὸ νὰ τίλλωμεν τὴν κόμην ἡμῶν διεκτραγωδοῦντες τὴν ἀδυναμίαν μας. Τὸ σύνθημα ἦτο νὰ βαδίσωμεν πρόσω, νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὸ ἐσωτερικόν μετὰ τοῦ πολυτίμου ἡμῶν ὕλικου καὶ νὰ ἰδρῶσωμεν πανταχοῦ σταθμούς. Ἐπρεπε νὰ ὑπικουσωμεν, νὰ προχωρήσωμεν. Α'

ΚΑΤΟΙΚΙΑΙ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Ἀπὸ τινος ἐν τῷ πληθυσμῷ τῶν Παρισίων δὲν παρατηρεῖται ἡ συνήθης κανονικὴ αὔξησις, τουναντίον δ' ἐβεβαιώθη ὅτι ἐπῆλθέ τις ἐλάττωσις τῶν κατοίκων. Ἐπειδὴ δὲ νέαι κατ' ἔτος προστίθενται οἰκοδομαὶ εἰς τὴν πόλιν, προμηνύεται ὅτι ἀναπόδραστος εἶναι οἰκονομικὴ τις ἀνωμαλία ἕνεκα τῆς αὔξεσεως τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς μειώσεως τῆς ζητήσεως. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, οὐ ἀνάλογον ἔχομεν καὶ ἐν Ἀθήναις, γράφει τὰ ἐπόμενα ὁ Paul Leroy-Beaulieu ἐν τῷ *Γάλλῳ Οἰκονομολόγῳ*.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκημάτων ἠῤῥησεν ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1879 μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1883 κατὰ 80000 περίπου, ἦτοι σχεδὸν $7\frac{3}{4}$ τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκημάτων τοῦ ὑπάρχοντος ἐν Πηρισίοις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1878. Ἐκ τούτων τὰ οἰκήματα τὰ προσωρισμένα εἰς ἐμπορικὴν ἢ βιομηχανικὴν χρῆσιν ἀναλογοῦσιν εἰς $2\frac{1}{2}$ τοῖς 100 ἐπὶ τῶν προὔπαρχόντων, τὰ δὲ εἰς κατοικίαν εἰς 10 τοῖς 100· δηλονότι κατὰ τὴν πενταετίαν ἐκείνην ὀικοδομήθησαν οἰκήματα τσαῦτα, ὥστε προὔπετίθετο αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων κατὰ 220000. Ἄν δ' ἐξηκολούθουν αἱ οἰκοδομαὶ κατὰ τὴν ἀναλογίαν μάλιστα τοῦ 1883, καὶ ἂν ἐντὸς εἰκοσαετίας ἐδιπλασιάζετο ὁ πληθυσμὸς τῶν Παρισίων, πάλιν θὰ ἐπερίσσειον τὰ οἰκήματα.

Παραλλήλως δὲ τῇ αὔξεισι ταύτῃ ἠῤῥησε καὶ ἡ ἐνοικιαστικὴ ἀξία τῶν παρισινῶν οἰκημάτων